

Семінарське заняття №1 (4 години - 2 заняття)

Тема: Суспільство як соцієтальна система. Аналіз соціальної структури та її впливу на соціальні процеси.

План:

1. Розуміння суспільства як системи. Характеристика зв'язків, взаємодій та відносин суспільства як системи.
2. Соціальна структура суспільства: зміст поняття, атрибутивні ознаки, основні елементи соціальної структури суспільства. Макроструктура та мікроструктура.
3. Основні підходи до визначення соціальної структури: марксистський (класи: основні, неосновні, соціальні прошарки та соціальні групи); інституціональний (соціальні інститути, соціальні статуси, соціальні позиції, соціальні ролі); стратифікаційний (система нерівності) (для підготовки до цього питання, скористайтесь матеріалами лекції та презентації).

Базові (фундаментальні) категорії теорії соціальної структури:

- Соціальне як вихідна аналітична категорія.
  - Соціальна взаємодія, соціальні зв'язки, соціальні відношення. Специфіка соціальних відношень: відношення і відносини, чи є різниця між цими поняттями?
  - Зміст категорій: соціальний простір, клас, соціальна група, соціальний шар, прошарок, соціальна верства, соціальна спільнота. Класифікація соціальних груп.
  - Соціальні інститути, їх роль в дослідженні соціальної структури. Норми і цінності як базові одиниці соціальної структури.
  - Соціальні організації як елементи соціальної структури.
4. Людина як елемент соціальної системи. Ідентичність: особиста та соціальна. Ідентичність та система цінностей особистості. Горизонтальний та вертикальний виміри ідентичності. Ідентичність та соціальні ролі особистості.

Розкриваючи перше питання, слід розпочати з різних підходів до визначення суспільства. Використати знання, отримані з історії соціології (Спенсер як визначав суспільство, Дюркейм, Парсонс), загальної соціологічної теорії. Що є ключовим у розумінні суспільства (ключові ознаки), що об'єднує різні елементи у суспільство (повторити сутність понять: соціальна взаємодія, соціальні зв'язки, соціальні відношення). На підставі цього спробуйте чітко змалювати у свідомості образ суспільства як складної соціальної системи, як вона функціонує, для чого існує.

Розкриваючи друге питання, слід пов'язати його з поняттям суспільства як системи. Виходьте з понять «Система», «структура». Це дозволить вам підійти до розуміння структури суспільства. Макроструктура суспільства розкривається через соціальні

інститути, мікроструктура - через соціальні групи. Тут варто пригадати, що таке соціальні інститути, як вони утворювалися (процес інституціоналізації) і для чого існують. Так само і про соціальні групи: що таке, які бувають, для чого утворюються і функціонують.

У третьому питанні визначити і охарактеризувати підходи до розуміння соціальної структури суспільства. Охарактеризувати їх слабкі і сильні сторони. Розкриваючи основні підходи, не забувайте спиратися на понятійно-категоріальний апарат (це специфічна мова науки).

Готуючись до четвертого питання, розгляньте людину як соціального суб'єкта. Яку роль відіграє соціальний індивід (суб'єкт) у формуванні соціальної структури.

Ці джерела можуть допомогти вам у самопідготовці:

1. Суспільство як соціальна система // <http://nkkep.com/wp-content/uploads/2020/11/P12-GO-04.11.pdf>
2. Соціологія. Підручник. Суспільство як соціальна система // https://pidru4niki.com/10810806/sotsiologiya/suspilstvo_sotsialna_sistema
3. Суспільство як система, структура суспільства // <https://ipt.nmu.org.ua/ua/library/soc/Society-as-a-social-system.pdf>
4. Субект і субектність: соціологічний аспект // <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2012/184-172-9.pdf>
5. Сайт «Освіта UA». Соціологія. Соціальна структура // <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/sociology/9697/>
6. Луман Н. Теорія суспільства. Соціальні системи: <http://elbib.in.ua/n-luman-teoriya-suspilstva-ta-samoreferentnih-sistem-sotsiologiya.html>
7. Мертон Р. К. Соціальна теорія і соціальна структура. **Почитати** Гл. XI, XII (**Оглавление в конце книги**)
8. Людина і суспільство // https://pidru4niki.com/1911052239359/filosofiya/lyudina_suspilstvo_osnovni_aspekti_vzayemozvyazku

Перевірте себе, чи розібрались ви у завданнях 1 семінару

1. Яке науково-теоретичне значення дослідження соціальної структури суспільства?
2. Яке прикладне значення дослідження соціальної структури суспільства?
3. Яке особисте значення вивчення соціальної структури.